

Gácsi Mihály

Az ex librisek és alkalmi grafikák világát az ötletek, formák, megoldások kimeríthetetlen változatossága jellemzi. Ebben a sokszínű képművészetben tekintélyes helyet foglal el rengeteg árnyalatával a humor. Az itt bemutatott grafikusművész a humornak maró, szarkasztikus, néha akasztófa-humorszerű változatát műveli. Nagyobb méretű, kiállításokon gyakran szereplő grafikáit, amelyekből néhányat a közelmúltban mappaként is kiadtak, jól ismeri a művészetkedvelő közönség. Ezek társadalomkritikát is tartalmaznak, szót emelnek a békéért, az emberiségért, tiltakoznak az erőszak, a jogtalanság, a háború ellen. Kisgrafikáinak csúfolódó szelleme azonban inkább öncélú, játékaik egy csibésznek, aki lapjaiból szinte kikacsint a szemlélőre. Maró gúnnyal ábrázolja toprongyos, nyomorult, ravasz alakjait, de nem tagad meg tőlük egy kis részvétet, együttérzést sem.

Gácsi Mihály (lakik: Zalaegerszeg, Báthory u. 56/a) Budapesten született 1926-ban. A középiskola elvégzése után gyárakba ment dolgozni, de magánúton már akkor is képezte magát a művészetben. Első munkáit *Novotny Emil* festőművész korrigálta. 1949 és 1952 között a Képzőművészeti Főiskolán folytatta művészeti tanulmányait. Itt *Domanovszky Endre*, *Hincz Gyula* és *Koffán Károly* voltak a mesterei. 1954 óta rendszeresen részt vesz a magyar és a külföldi grafikai kiállításokon. Két éve a besztecebányai (Banská Bystrica) grafikai biennálén négy linó-

leummetszetére harmadik díjat kapott. Több egyéni kiállításon is bemutatta műveit, így például Szolnokon, ahol a művésztelepen évekig élt.

A kisgrafika vonzó világát hamar megkedvelte. A hatvanas évek elejétől egyre-másra kerültek ki kezéből ex librisek és alkalmi grafikák: üdvözlő lapok, értesítések. Pár kezdeti lapjától eltekintve szakított a szokványos exlibris-témákkal, és meghökkentő gondolatársításokkal, kiélezett anakronizmusokkal derítette fel a kisgrafika kedvelőit. Kedvelt technikája a linóleummetszés, amit olyan aprólékos gondnal, részletező pontossággal végez, hogy egyik-másik művét sokan fametszettek nézik. A rézkarc adta lehetőségeket is jól ki tudja használni, így nehéz volna eldönteni, melyik technika felel meg a legjobban egyéniségének.

Szolnoki lakóhelyét évekkal ezelőtt Hódmezővásárhellyel cserélte fel, de itt nem tudott gyökeret verni. Most Zalaegerszegen él és alkot, mint a város megbecsült művészegyénisége, és az utóbbi évek alkotásaiból joggal következtethetünk arra, hogy megtalálta a neki megfelelő környezetet. Csak a kisgrafika szorul háttérbe — majd egy évtizede mintha hűtlenné lett volna az ex librisek világához is —, csupán egy-egy üdvözlőlapon, no meg szellemes, meghökkentő ötletekkel teli, bővérű újsívi lapjai jelzik, hogy nem idegenedett el ettől a területtől.

Az exlibris-világkongresszusokon többször kiadták már a nemzetközi összefogásból születő művet, *Az ex libris művészei*-t. Második kötete a budapesti kongresszus alkalmával látott napvilágot 1970-ben. Az elmúlt nyáron a svájci Luganóban megrendezett XVI. kongresszuson a résztvevők megkapták ennek a sorozatnak a IV., Portugáliában sajtó alá rendezett kötetét, amely magyar részről Gácsi Mihályt mutatta be. Az ismertetést a művész 8, eredeti dűcrről nyomott linóleummetszete kísérte. (Néhányukat az olvasók is megtalálják e számunkban.) Mondanunk sem kell, hogy szokványostól eltérő, eredeti humorú lapjai osztatlan tetszést arattak a nemzetközi gyűjtők körében. Ezek a kisgrafikák korukat tekintve tízévesek vagy még annál is régebbiek. Gácsi Mihály egy levelében nemrég így írt: „...ki vagyok éhezve a kisgrafikára...” A magyar kisgrafika barátai — akik egyben Gácsi Mihály egyéni ízű grafikusművészetének is csodálói — bíznak abban, hogy ez a „kiéhezés” előbb-utóbb újabb kisgrafika-sorozatnak lesz elindítója, és könyvjegyeken, valamint alkalmi grafikákon ismét találkozunk ezzel a hasonlíthatatlan, csibészes, harsányan nevető, tekintélyt nem ismerő és szívünkbe belopakodó szellemmel.

Semsey Andor

